

COVID-19 - Tau Fale Talavai/Taute Segavai

Tau magaaho nai he COVID-19, to hafagi e tau fale talavai ke he tau maaga ne nonofo ai a mutolu ka kua fai kehe e tau fakatokatokaaga.

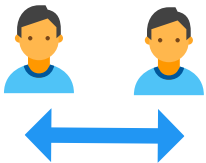
Loga e tau lagomatai kua maeke he tau fale talavai ke taute, nakai ni ko e foaki atu he tau segavai po ke tau vai. Maeke ia lautolu ke foaki atu ke he tau magafaoa loga e tau lagomatai kehekehe ke leveki aki e tau malolo tino, ti moua foki e tau huki fakagata ke lata mo e tau fulū.

Ka oatu ke moua e tau vai/tau segavai

Tokofiha ni e tagata he magaaho ka fakaata he fale talavai ke oatu ki loto. Mitaki ke vilo atu fakamua ke he fale talavai mo e huhū atu, ko e hafagi a lautolu he hola fiha, mo e hae fe e tau magaaho kua mitaki ke finatu a koe ke moua e tau vai/tau segavai haau. Mitaki ke vilo fakamua mo e iloa e koe ke ua leva e fakatali haau.

Kaeke kua fai lekua po ke nakai hagahaga mitaki a koe ke finatu ke moua e tau vai/tau segavai haau mai he fale talavai, ti tutala ke he tagata gahua talavai. Ha tagata ni kua maeke (tagata mai he magafaoa, kapitiga po ke tagata leveki ki a koe) ke finatu ke he fale talavai ke moua mai e tau vai/tau segavai haau, ka ai pihia ti ole atu ki a lautolu po kua maeke nakai ia lautolu ke fakafano atu ke he kaina nofomau haau.

Tutū mamao mo e faka-veha

Ke muiua ke he tau poakiaga ke tutū mamao mo e faka-veha, maeke he fale talavai ke tuku falu a puipuiaga he vahaloto, po ke tuku hake e tau pupuni ke puipui aki a koe mo e tagata gahua he fale talavai. Ko e tau puipuiaga nai to liga uka ia koe ke logona e tau fakailoaga. Kaeke kua uka ia koe ke logona po ke maama e tau fakailoaga ti talaage ke he tagata gahua talavai. Maeke ia lautolu ke tohi hifo e tau fakailoaga ti atu ki a koe.

Kua fai hikihihiaga foki e mouaaga he tau vai/tau segavai

Loga e tau magaaho, to atu he tagata talavai ki a koe taha ni e mahina he tau segavai haau, kehe mai he tau segavai ke inu puipui fakafua tama, to atu katoa e tau segavai nai ke lata mo e 3 e mahina. Kaeke kua nakai hagahaga mitaki ke atu ni 1 e mahina he tau segavai haau ha kua nakai mitaki a koe ke fanofano po ke kua nofo ke he tau maaga mamao i tua, tokolalo e puipuiaga tino, po ke kua motua lahi, maeke he tagata talavai ke atu katoa e tau segavai haau ke 3 e mahina.

Loga lahi e uta vai/tau segavai he motu nai ke lata mo e tau tagata oti, ka kua mahuiga foki ke manatu, ua fakaputu e tau vai/tausegavai po ke manako ke ota fakaloga e tau segavai, kaeke kua pihia to ku e numela segavai ke lata mo e tau tagata tokologa. Kaeke kua fai lekua ke he fakaputuaga po ke ota he tau segavai he fale talavai, to gahua fakalataha e tagata talavai mo koe mo e ekekafo haau ke moua falu a tonuhiaaga.

COVID-19 - Tau Fale Talavai/Taute Segavai

Fakatumau ke inu e tau fafati vai/tau segavai

Ofaofa lahi e mautolu e tau momoui tagata. Mahuiga ke inu tumau e tau vai/tau segavai tuga kua fafati atu he ekekafo haau. Ua toka e inu he tau segavai po ke tuku hifo e numela fafati he tau segavai ne kua lata ke inu tumau. Nakai fai kumikumi ne kua moua mai he faahi malolo tino ke pehē kua nakai mitaki ke inu e tau segavai ha ko e COVID -19.

Kaeke kua manako ke moua taha tohi fafati vai/tau segavai

Kaeke kua teitei oti e tau segavai haau mo e manako ke liu moua taha tohi foou ke lata mo e tau segavai, matutaki atu ke he ekekafo. Kaeke kua fai lekua po ke nakai maeke ke moua e ekekafo, tutala mo e tagata talavai, maeke ia lautolu ke lagomatai a koe ke moua mai e tohi he ekekafo ke moua aki e tau segavai haau. Tokologa e tau ekekafo ke he magaaho nai kua maeke ia lautolu ke fakaaoga e tau matini hila ke fakahu atu fakahako e tohi segavai haau ke he tau fale talavai.

Totogiaga he tau segavai

Ka nakai maeke ia koe ke totogi e tau vai/tau segavai haau, maeke ia koe ke moua falu a lagomatai tupe mai he Ministry of Social Development. Kumikumi atu ke moua falu a fakailoaga ke he kupega hila: www.covid19.govt.nz.

Tau gahua he tau fale talavai

Nakai ni ko e tufa po ke foaki atu he tau vai/tau segavai, kehekehe ti loga e gahua ne kua maeke he tau fale talavai he tau maaga ha mutolu ke taute, tau lagomatai ke lata mo e tau magafaoa ke tumau e tau malolo. Loga e lagomatai he falu fale talavai ke he falu. Kaeke kua nakai maama mitaki ko e heigoa e tau lagomataiaga nai ti vilo atu ke he tau fale talavai.

- Fakavahega e tau sega vai ti tuku ke he tau pekete ikiiki (blister packs)
- Tau huki fakagata
- Tau segavai ke puipui mafiti, ke lata mo e tau puipuiaga ke ua fakafua
- Tau segavai ke inu ke puipui mai he fakafua tama
- Tau puhala lagomatai ke fakaoti aki e ula tapaka
- Tau puhala ke tului aki e tau hala mimi kaeke kua fai lekua
- Tivi/fuafua e tuaga he suka haau
- Tivi/fuafua e tokoluga he toto haau
- Tivi/fuafua a koe kaeke kua inu ke he tau segavai ke faka-aleale aki e toto haau (warfarin)
- Tau koloa ne maeke ke ole ke uta ke fakaaoga ke he tau kaina
- Tau vai/tau segavai kua molea e tau aho fafati, maeke ia lautolu ke uta mo e momou ai

Manatu, maeke he tagata talavai ke fakakite atu ki a koe e tau puhala ke fakaaoga aki e tau koloa kehekehe tuga e tau pamu ke lata mo e iniini, tau koloa ke fuafua aki e gagao suka, toto tokoluga mo e tau matini ke lata mo e fuafuaga he tau liu poko ke iloa ko e momoko, haumia po ke magomago.

If you become unwell, call your doctor or Healthline 0800 611 116